

Előkészületek – gondokkal

Tájékoztató a tanszerellátásról

A kis- és nagydíjakok még az idei tanévvel birkóznak, a tanszerellátásért felelős vállalatok viszont már az elkövetkező iskolaszéletről készülnek. Híven a jól bevált hagyományhoz, a PIÉRT dél-magyarországi ki- rendeltsége idén is összehí- vta azt a megbeszélést, mely a nagykereskedelmi vállalat és kiskereskedelmi part- nerei kölcsönös tájékoztató- sára hivatott.

A tegnapi délelőtti, az NKFTV szegedi székházában tartott összejövetelen Rovó István áruforgalmi előadó foglalta össze a még tartó iskolaév tapasztalatait, majd az 1983 —84-es szezon ellátásáról szólt. Évek óta kíséreltetik a vállalat — mondotta —, hogy a pedagógusokat is bevonják az előkészületi munkába, de törekvésük, sajnos, ez idáig nem vezetett sikerre. Miként korábban, idén is több száz kérdőívet küldött szét a vállalat a működési területéhez tartozó három megye — Bács-Kiskun, Békés és Csongrád — általános iskoláiba, hogy még idejekorán tájékozzódjék az egyes iskolák speciális igényeiről. A kérdőívekből tizen-valahány érkezett csupán vissza, ami- ből (ha nem lennének homlokegyenest ellenkező tapasztalataink) arra követ- kezethetnénk, hogy az általános és középiskolákban csupán azon tanszerek, fü- zetek megvásárlását kéri a szülőktől, melyek a Művelő- dési Minisztérium által ösz- szeállított jegyzékben szere- pelnek. Csakhogy ebben reménykedni: hiú ábránd. Ösz- szel majd, az új tanév indu- lásakor, ismét ugyanazzal a problémával találják szem- be magukat a szülők, mint évek óta mindig. Várhatóan megint az első tanítási na- pon rukkoltak elő speciális

kívánságaikkal a pedagógu- sok, tetemes plusz kiadások- ra készítve, no és az újbóli be- vásárlással nem kis bossz- szúságot okozva a szülő- nek.

Az iskolák közömbössége azért is érthető, mert nyilvánvalóan saját tevé- kenységüket, az oktató- ne- velő munkát nehezítik, ha a tanulók csak hosszas utána- járással, késve jutnak a peda- gógusok által — a kötele- zően előírtakon túl — ígé- nyelt füzetekhez, tanszerek- hez. A PIÉRT ugyanis csak késéssel, a kiskereskedelmi üzlethálózat közvetítésével értesülhet az újonnan felme- rülő igényekről. Nem kis időbe telik, míg beszerzi a különleges kéréseknek meg- felelő árukat. Hogy az isko- lák és a kereskedelem kö- zötti, ésszerűen kínálkozó együttműködéssel mennyi felesleges bosszúságtól, fe- szültségtől szabadulhatnánk meg, az iskolaköteles gyermekek szüleinek aligha szükséges magyarázni. De hát, úgy látszik, erre még várni kell, s nekünk, kívül- állóknak nincs más választásunk, mint évről évre el- sírni ugyanazokat a sirámo- kat.

A PIÉRT többel is pró- bálkozik: a tavalyi iskola- év indulásakor szerzett ta- pasztalatok alapján megki- sérelt előre menni a speci-ális igényeknek. (Már amennyire a folytonosan változó tantervek, oktatási metódu- sok mellett lehetséges.) Mindent egybevetve — hal- lottuk a tegnapi tájékoztató- n — alapján a véve ki- egyensúlyozott, zökkenőmen- tes lesz az ellátás, vagyis a tavalyihoz hasonló színvona- lú. A tanszerek túlnvómó többsége még az idén három- hetesre tervezett, július 18- tól augusztus 6-ig rendezen- dő engedélyezett füzetvásár előtt kapható lesz az üzle- tekben. Egyéni tanszer szállítást viszont csak meg- késve, a harmadik nevéde- évre vállalta az ipar. (Alan- vető cikkek szerencsére nin- csenek az utóbbiak között.)

Szülők figyelmébe ajánl- juk, a PIÉRT által megjelen- tetett tetszetős, áttekinthető tájékoztató füzetet az álta- lános iskolai osztályok köte- lező tanszerkészletéről, e kiadványt természetesen a papír-írószert boltok eladó- i- nak is rendelkezésükre bo- csátják.

Kitüntettek köszöntése

Barátj beszélgetésre invi- tálták tegnap Szegeden, a megyei tanács székházában, a hazánk felszabadulásának évfordulója alkalmából Álla- mi Díjjal és művészeti díjjal jutalmazottakat, akik Csongrád megyében élnek, alkotnak. Az alkalomra el- jöttek az illetékes pártbi- zottságok első titkárai, a ta- nácsok elnökei, a munkahe- lyek vezetői, párttitkárai. A

kitüntetetteket dr. Petrik István, a megyei tanács el- nökeinek általános helyette- se üdvözölte. Köszöntötték őket a megyei pártbizottság és tanács vezetői. Jelen volt dr. Komócsin Mihály, az MSZMP KB tagja, a megyei pártbizottság első titkára is. A vendégek nevében Szabó László, a szentesi Árpád Tsz. állami díjas elnöke vá- laszolt a köszöntőkre.

Továbbélő kényelmeink

Mérges a villanyyszerelő, akivel ezúttal éppen — szerencsére — nem szak- mai, hanem ismerősi minőségében akadtam össze. Seba — gondolja maga- ban az ember —, mérges emberekkel gyakran találkozhat mostanság. A meg- szokás teremtette kivülállás jóleső biz- tonságából most sem a téma, legfőképpen a hevesen gesztikuláló ember látványa len- dít ki, ahogyan a maszekokat szítja. Hogy hogy van képük ennyit és ennyit keresni a város jól ismert terén álló butikok tu- lajdonosainak. És hogy mi miért hagy- juk...?

Már mondanám az ilyen esetekre tar- talékoltt sztereotip-cinikus választ: te mi- ért nem mégy el maszeknak? — de az utolsó pillanatban visszafogom magam, mert sietek, s mert előre tudom a választ. Hiszen a vállalkozáshoz tőke kell, s azt meg honnan szerezze meg a szegény vil- lanyyszerelő. Mondhatnám ugyan neki, hogy tegye pénzze kétszintes villáját, ba- latoni nyaralóját, és néhány évig érje be egy szerényebb lakással, de akkor leg- alábbis örülnék nézne. Hogy ő kockára tegye tíz-egynéhány év megkínálódott ja- vai? Hiszen jól tudom, hét évnél is töb- bet őlt bele a villába, háromnál többet a nyaralóba, amikor nem volt se szombatja, se vasárnapja, mert mások épülő házába szerelte a villanyt. (Sokszor vállalati anyagból, de szerencséjére sosem csípték rajta, hiába indítottak egyszer vizsgálatot ellene. Mindig akadt néhány tízezer for- rintnyi számlája. Így csak kontárkodásért büntették meg, egyszer.) Szóval, tudtam, örülnék nézne, hiszen tudja, a vállalko- zásba bele is lehet bukni. Így meg tisztos fizetése van, meg íróasztala, hiszen köz- ben csoportvezető lett. És hétvége is sza- badok.

Bólogatok hát, mígnem búcsúzóul — meghatódva megérintő lelkeimtől — hosz- szan rázni nem kezd kezemet, demokrá- ciánk fogyatékoságain elmélkedve. És amíg egy percre utánabámulok, én is el- mélkedni kezdek, ha tetszik, ha nem, de- mokráciánk fogyatékoságairól.

Olvasom, egy nagyvállalat két-három gyárában is állnak mostanában a gépek. Hol néhány, hol több napot. A kerítést már kétszer festették át, az udvart paty- lattisztára takarították, de a várt import- anyagokat csak nem kapják meg. (Persze, Hogy néni, hiszen inkább csak veszteséget termelnének belőle.) Másik gyárunkban viszont alig győzik az exportmegrendé- seket, és munkaerőhiánnyal küszködnek. Még hozzá igazival, és nem a tartalékolás vágyától vagy a bértrükkök kényszerétől vezetve kreált hiánnyal. És a dolgok ennyiben maradnak. A lakatos, a forgá- csoló, ha éppen nincs kényszerszabadsá- gon, ötödször is felsőpri a gyáruvart, tisztos órabértért, de természetesen morog- va, mert valódi teljesítmény nélkül azért jóval kevesebbet keres a megszokottnál. Az exportmegrendelésekkel elhalmozott gyár pedig továbbra is kínlódik az em- berhiány miatt, örül, ha úgy-ahogy időben képes szállítani, s csak minden ötödik té- telnél kényszerül árengedményre a késés miatt.

Meglehet, sajnálom a csak sima órabé- rért kerített festő, udvart takarító szak- munkásokat, akik valódi teljesítmény hi- ján kevesebbet keresnek a megszokottnál, s az egyre szükségesebbnél. Legfőképpen az nvutgalanít, ha ezek az esztérgályosok va- lóban forgácsolhatnának, a géplakatosok berendezéseket szerelhetnének össze, ott és olyanokat, ahol és amilyeneket eddig is megszoktak, valódi teljesítményt nyúj- tanának-e a számukra oly fontos többlet- jövedelemért. Valódi lenne-e az a teljesí- tmény, amiből csak nehezen vagy veszte- séggel eladható termékre futná, hiszen milliószor bebizonyosodott: a teljesítmény a piacon, az elérhető árban méretik meg, s nem a befektetett munka mennyisége szerint. Ha pedig azon medítálok, hogy miért nem lehet, ha nem is utasítások- kal, de meggyőző szóval, sőt uram bocsá, nagyobb jövedelemmel egy nagyvállalatot belül sem „átírányítani” oda az embere- ket, ahol valóban hasznát hajthatnának, akkor, azt hiszem, demokráciánk fogyaté- koságain is elgondolkodhatom.

Kérdések motoszkálnak bennem, érték- tudataink zavarainak köréből. Miért ére- ny nálunk még mindig inkább békésen

egy helyben megülni, mint vállalatot, pá- lyát változtatni? Miért inkább elviselhető valamennyiünk — vagy legalábbis sokunk — számára, ha átlagos pénzért kerit- tést festenek, udvart söpörnek emberek, kényszerítve valamennyiünket, hogy tart- suk el őket, mintha tisztos, de mondjuk az átlagosnál kétszeresre nagyobb összeget vágnak zsebre exportcélprium formá- jában, vagy éppen egy vállalatot belüli gazdasági munkaközösségben végzett munkájukért cserébe? Arról már nem is beszélve, hogy miért vagyunk képtelenek tolerálni olyan nagyobb, mondjuk tíz-ti- zenöt ezer forintos jövedelmeket, amelye- kért nemcsak megdolgoztak, hanem szem- mélyes vagyonukat is kockára tették — néha el is veszítették — birtokosaik, akik mellesleg sok tízezer forint adót fizetnek, s akiket legalább nem kell eltartaniuk azoknak, akiknek módjukban áll valódi teljesítményt nyújtani, mondjuk, átlagos béreért? Miért?

Tudom, az esztérgályos nem tehet arról, hogy ő éppen udvart söpör. Nem tehet ró- la, hát milyen jövedelméért meg vele bárki is ennek az árát? Csak az a kér- dés, mikor és hogyan és ki fizeti meg e méltatlan söprögetést? Fizetjük, aligha- nem valamennyien, és máris. A jog- és feltételegyenlőséget deklaráló szocialista demokrácia jegyében, amelyben a társa- dalom egésze felelőséget vállal tagjait, s ha szükséges, eltartja a rászorulókat. Eltartotta éveken át úgy, hogy munkát adott a veszteségesen dolgozó gyáraknak, a piac értéktelét szubvenciókkal deformál- va. Szubvenciókkal, melyeket onnan vett el, ahonnan volt mit. És hogy köz- ben eladósodtunk? Az tán nem is a leg- nagyobb baj. Mert az igazi gondot aligha- nem az okozza, hogy közben sok helyen elfelejtettek — vagy meg sem tanultak? — alkalmazkodni azoknak a piacoknak a szabályaihoz, melyekről vásárolni vagyunk kénytelenek, hát eladni is kényszerülünk rajtuk.

Tovább élt minálunk a kényelem a kel- tetlenül, és a lehetségesnél, az egyenlőséget deklaráló szocialista demokráciára tá- masszkodva. De amennyire tudom, a de- klarált egyenlőség nem a juttatásokra, ha- nem az esélyekre, feltételekre vonatkozott, s csak az egyenlő munkáért javallott egyenlő bért adni. A munka pedig a pro- dukcióban, az pedig a piacon méretik meg. Egyenlők vagyunk-e hát, ha az ud- vart ugyan kényszerűen, de mégis csak azt söprögető esztérgályos annyit keres, vagy majdnem annyit, mint az, aki valóban értéket hoz létre?

Talán igazán nem is tudom, mi lenne a jó. Jó, mindannyiunknak, egyenként. Csak azt sejtjem, mi lenne jó valamennyiünknek, közösségként, társadalomként. Az, ha változni és vál- toztatni tudnánk, hogy a szocialista de- mokrácia nagyjából azzá legyen, amire hivatott. Hogy esélyegyenlőséget biztosít- son, lehetőségeket a többsé és jobbat aka- rónak. Azoknak is, akik önmaguknak akarnak elsősorban többsé és jobbat, ha ezt szabályozott keretek között teszik, a társadalom javára. Akar maszekként, aki a jobb vállalat jobban fizetett munká- sá- ként, vagy a gazdasági munkaközösség tagjaként. Hogy ne legyen kötelező norma felnőtt emberek fölött atyáskodni és bá- baskodni, legfőképpen a valódi felnőtté vál- lás segítése legyen kötelező. Segíteni a talpraállásban, a felnőtt és önálló szemé- lység kibontakoztatásában. Hiszen az apa is csak addig tud zsebpénzt adni a fiá- nak, amíg van miből. Legfőképpen esetünk- ben a fiúknak kell megkeresniük a zseb- pénzrevalót...

Még medítálnék, ahogyan látom a valaha villanyyszerelő, most békés munkahelye ellenére is gyakorta mérges csoportvezető ismerősömet befordulni a sarkon. És ak- kor eszembe jut: valami hiba van otthon a biztosítékdobozban. Lassan ég a kébelek szigetelése. Bűzös is, veszélyes is. Már- már kiáltanék utána, megnézné-e, de eszembe jut: mióta megvan a háza, nya- ralója, kocsija, csoportvezetői íróasztala, ilyesmit nem vállal, még ismerősnek sem. Lehet, hogy egyszer még ő is kénytelen lesz elmenni maszeknak?

Szávay István

Elindult a társaság...

A társaság elindult. Nem volt különleges csinnadratta, hejehujázás, szép komótosan nekiindultak. Annak rendje s módja szerint átestek a formaságokon és belekezdtek a közös munkába. Előtte a kiszemelt társak értesítették egymást, puhatólítottak, de voltak olyanok is, akik csak folytatják, amit abbahagy- tak, s most már mások, és nem maguk mellé fordulnak a barátába. Kilenc közös- ségben döntöttek, hogy ez- után kart karba öltve, együtt munkálkodnak.

A Csongrád megyei Gabo- naforgalmi és Malomipari Vállalat gesztorságával a vállalkozók több mint 30 ezer hektár lóbab és 15 ezer hektár durumbúza ter- mesztésére kötöttek egyez- séget. Kutatók, termelők, s a piaci értékesítésben részt vállalkó állapotokat meg a fehérjédús növények termő- területének növelésében. (Ló- babból 16 ezer, durumbúzá- ból 4 ezer hektárt már most vetettek a gazdaságokban.) A megyei közösségek közül az eperjesi Ifjú Garda, a dorozsmai József Attila és a szőregi Tisza—Maros Szög Tsz tagja a társaságnak, a Gabonatermesztési Kutatóin- tézetben kívül még a Keszti- helyi Agrártudományi Egye- tem mosonmagyaróvári kara a lóbabnemesítés úttörője- ként vesz részt a közös mun- kában. A bakai székhelyű Pannónia Műszaki Fejlesztő Közös Vállalat a dunántúli gazdaságok tevékenységének összehangolásában segítke- zik, míg a Tiszántúli lóbab és durumbúza termesztoinek munkáját — ahová az újkí- gyósi Aranykalász Tsz is tar- tozik — a Füzesgyarmati Széles Tömegtakarmány Ter- melési és Juhtenyésztési Rendszer koordinálja. Amint a nemrég tartott alakuló ülésen elhangzott, már 4500

hektáron vetettek magnak való lóbabot, ami ezután a közös vagyont gyarapítja. Az sem titok, hogy a 17 ezer hektár föld természetén jó részére már van is vevő.

Több pecsétes írás készült róla, hogy kutatók, termesz- tők és feldolgozók összefog- tak, a hazai takarmánygaz- dálkodás segítésére a fehér- jében dús növények termés- zésére. A „kilencek” a kül- földről behozandó takar- mánylisztek hazaival való helyettesítését tűzték célul. Eddig külön-külön is adáz harcot vívtak a be-bezúduló drága valutás takarmányok ellen, s ezutánra nagyobb reményt jósolnak maguknak, hiszen az egyezés szerint mindnyájan kötelesek össze- vetni a vállukat. A társaság- nak ez a legfontosabb moz- gatója. A fehérjegyártáshoz a dúsra nem jellemző az ösz- szehangolt munka. Azt be- szélik, mindazért, mert ed- dig lebecsülték a hazai sző- ja- és lóbabtermesztést, s külkereskedők szolama is lett, amit meg lehet venni máshol, azzal ne nagyon kínlódjának a gazdaságok. A takarmánykeverő vállalatnak is mindegy volt, hon- nék kapta a tápba valót, lé- nyeg, hogy jutott annak, aki megfizette. Csakhogy idővel megváltozott a világ. Az ol- csó külföldi árunak egyre jobban befellegzett, és ava- lutakassza is apadozgatott. Nem lehetett más választás, minthogy meginduljon az összefogott hazai fehérjeel- állítás. A kutatók nemesítse- nek jó vetőmagot és a gaz- daságokban természetek azt meg, a földolgozó vállalat pedig keverje össze az álla- toknak. Mert, ha nem: ke- vesebb állat gömbölyödik majd a telepeken és az ólak- ban. Azt pedig senki sem kí- vánhatja a mai jóllakott vi- lágban, hogy porciózzák a

húst, meg a tejet. Ezért is alakult az elmúlt héten Sze- geden a Csongrád megyei Gabonaforgalmi és Malom- ipari Vállalat irányításá- val a fehérjeelőállítás esz- szerűbbé tételére és a du- rumbúza-termesztés segíté- re gazdasági társaság.

Az időnek teltevel orszá- gos hírvé növekedett kuko- rica, zöldségtermesztő rend- szerek mellé rengeteg társu- lási forma alakult. Például nyúlászok, birkatartók, ken- der-, gyümölcs- és lóbabter- mesztők fogtak egy karra, hogy jobban menjen a mun- ka. Váltakozóan reagáltak a világ gazdaság kihívására, a hazai piac mozgásaira. Az életképesek neve körbesza- ladta Európát, és túl is ju- tott az öreg kontinensen (pl. KITE, KZRI), de vannak olyan közösségek, amelyek itthon lettek népszerűek, mert a háziasszonyok gon- d- jain segítettek (burgonyater- mesztők).

A hazai fehérjekutatások- ra támaszkodó társaság még- is elindult a maga útján. A résztvevők bizakodnak, hogy az évtizedes harcok talán nem voltak hiábavalók. A bizakodásra alapot adhat Prohászka Ottó elnök sze- rint, hogy elmúlt már a szép szavakat papoló kor- szak, s az eredményekért dolgozni kell.

Erre lehet igazoló adat, hogy az évente 200 millió dollárnyi fehérjeimport már harmadik éve nem nö- vekszik, inkább csökken. Ugyanakkor több hús kerül a piacra. Mindezt a hazai fehérjegyártók sikerének tartják. Főleg azért, hogy pár éve — a kutatók legna- gyobb keserésére — még ingyen se vitték a gazdasá- gok a lóbabvetőmagot.

Ezért is tartják örvende- tesnek, hogy a társaság el- indult.... M. T.

Népfrontmegbeszélések

A művelődési tábork munkacsoportjának megal- kítását kezdeményezte a Ha- zafias Népfront Országos Tanácsának közművelődési munkabizottsága szerdai ülésén, majd tájékoztatót hallgatott meg a „Szocialista városok — szocialista köz- élet” akció előkészítéséről. A művelődési tábork a köz- művelődési intézmények, a társadalmi és tömegszerve- zetek kezdeményezésére or- szágszerte elterjedtek.

A Hazafias Népfront kör- nyezetvédelmi munkabizot- tságának keddi ülésén. V. Nagy Imre egyetemi tanár, a bi- zottság elnöke összegezve a tapasztalatokat rámutatott: a magyar társadalom vi- szonylag hamar eljutott az általános elvi egyetértésig, abban azonban megoszlottak a nézetek, hogy milyen mó- don háríthatók el, előzhető- meg a környezeti áratalmak.

A népfrontmozgalom kez- dettől fogva azt az állás- pontot képviselte, hogy a környezetvédelem feladatait nem lehet csupán törvény- hozási és államigazgatási eszközökkel megoldani, szük- ség van a társadalom, az ál- lampolgárok tevékeny köz- reműködésére. A Hazafias Népfront az elmúlt évtized- ben kiépítette aktivistaháló- zatát, amely százazreket ké- pes mozgósítani az ügy ér- dekében.